

Lampiran 1. Deskripsi tanaman sawi pagoda

Asal	: Asia Timur (Tiongkok)
Silsilah	: Introduksi dari Tiongkok, seleksi varietas local
Golongan varietas	: Klon sayuran daun
Tinggi tanaman	: 20 – 35 cm
Bentuk penampang daun	: Oval melebar, bergelombang, membentuk roset
Ukuran daun	: Panjang 15 – 25 cm, Lebar 6 – 12 cm
Warna daun	: Hijau tua (RHS 137 A)
Jumlah daun per rumpun	: 8-15 helai
Umur panen (80% batang melengkung)	: 30-40 hari setelah tanam
Bentuk batang	: Pendek, bulat, berair, tidak berkayu
Ukuran batang	: Tinggi 3-6 cm, diameter 2-4 cm
Warna batang	: Hijau pucat keputihan
Berat pertanaman	: 100-250 gram
Jumlah anakan	: Tidak beranakan (pertumbuhan tunggal roset)
Daya simpan	: 2-4 hari setelah panen pada suhu 70 °C
Kadar air	: 85-96%
Hasil per hektar	: 15-25 ton /ha
Populasi per hektar	: 200.000-250.000 tanaman
Kebutuhan benih per hektar	: ±1-1,5 kg
Penciri utama	: Daun berbentuk oval melebar, bergelombang, hijau tua, membentuk roset pagoda, Pertumbuhan cepat dan seragam, umur panen ± 35 hari, Tekstur renyah, rasa manis segar, tanpa rasa pahit, Cocok untuk tumisan, sup, maupun konsumsi segar.
Keunggulan varietas	: Toleran terhadap iklim tropis, Panen cepat dengan produktivitas tinggi, Tekstur daun renyah, disukai konsumen.
Wilayah adaptasi	: Dataran rendah – menengah (100-700 mdpl)
Pemulia	: Balai penelitian sayuran / introduksi asia timur
Pelepa	: Belum dilepas secara resmi di Indonesia, banyak dibudidayakan oleh petani hortikultura
Peneliti	: Petani sayuran, pasar modern, dan konsumen rumah tangga

Lampiran 2. Data pengamatan tinggi tanaman (cm) sawi pagoda pada umur 3 – 6 minggu setelah tanam

Umur minggu	Perlakuan	Ulangan				Jumlah	Rata rata
		1	2	3	4		
3	P1DO	6.5	7.5	6.5	6.5	27	6.75
	P1D1	8	8	8.5	6.5	31	7.75
	P1D2	8.5	8.5	7.5	7.5	32	8.00
	P1D3	10.5	9.5	9.5	10	39.5	9.88
	P2DO	7	6.5	7	5.5	26	6.50
	P2D1	8	7.5	7.5	7.5	30.5	7.63
	P2D2	8	8	7.5	8.5	32	8.00
	P2D3	9.5	10	8.5	8.5	36.5	9.13
4	P1DO	8	8	9.5	9	34.5	8.63
	P1D1	9.5	9.5	10	9.5	38.5	9.63
	P1D2	10	10.5	11	10.5	42	10.50
	P1D3	12	11.5	12	11.5	47	11.75
	P2DO	8	9.5	9	8	34.5	8.63
	P2D1	9.5	9.5	9	9.5	37.5	9.38
	P2D2	9.5	10	9.5	9.5	38.5	9.63
	P2D3	10.5	11.5	11.5	11.5	45	11.25
5	P1DO	11.5	11.5	10	10.5	43.5	10.88
	P1D1	12	12	11	11.5	46.5	11.63
	P1D2	12.5	12	12.5	11.5	48.5	12.13
	P1D3	14.5	13	13	12.5	53	13.25
	P2DO	9.5	10	9.5	9.5	38.5	9.63
	P2D1	10.5	10	10.5	10.5	41.5	10.38
	P2D2	11	10.5	11	10.5	43	10.75
	P2D3	13	12	11.5	12	48.5	12.13
6	P1DO	12.5	12.5	12	12	49	12.25
	P1D1	13	13.5	12.5	12.5	51.5	12.88
	P1D2	14.5	14	13.5	13	55	13.75
	P1D3	16	15.5	14.5	15	61	15.25
	P2DO	10.5	11.5	10.5	11	43.5	10.88
	P2D1	11.5	12.5	12.5	11.5	48	12.00
	P2D2	12	13	13.5	13	51.5	12.88
	P2D3	13.5	14	14.5	14	56	14.00

Lampiran 3. Analisis sidik ragam tinggi tanaman (cm) sawi pagoda pada umur 3 – 6 minggu setelah tanam

Umur (minggu)	SK	db(-1)	JK	KT	Fhit	Ftab 5%	Ftab 1%
3	Perlakuan	7	35.12	5.02	7.16**	2.43	3.50
	P	1	0.63	0.63	0.90TN	4.26	7.82
	D	3	33.84	11.28	16.10**	3.01	4.72
	PxD	3	0.65	0.22	0.31TN	3.01	4.72
	Galat	24	16.81	0.701			
	Total	31	51.929				
4	Perlakuan	7	37.12	5.30	5.00**	2.43	3.50
	P	1	1.32	1.32	1.25TN	4.26	7.82
	D	3	34.96	11.65	11.00**	3.01	4.72
	PxD	3	0.84	0.28	0.26TN	3.01	4.72
	Galat	24	25.44	1.059			
	Total	31	62.555				
5	Perlakuan	7	37.59	5.37	18.09**	2.43	3.50
	P	1	12.50	12.50	42.11**	4.26	7.82
	D	3	25.03	8.34	28.11**	3.01	4.72
	PxD	3	0.06	0.02	0.07TN	3.01	4.72
	Galat	24	7.13	0.297			
	Total	31	44.71875				
6	Perlakuan	7	50.93	7.28	8.49**	2.43	3.50
	P	1	9.57	9.57	11.17**	4.26	7.82
	D	3	40.96	13.65	15.94**	3.01	4.72
	PxD	3	0.40	0.13	0.16TN	3.01	4.72
	Galat	24	20.56	0.857			
	Total	31	71.492				

Keterangan : TN = Tidan berbeda Nyata, ** = berbeda sangat Nyata

Uji BNT 5% Tinggi Tanaman umur 3 Minggu

$$\text{BNT 5\% D} = t_{0.05(24)} \times \frac{2KT \text{ Galat}}{\text{Ulangan} \times P}$$

$$= 2.064 \times \frac{(2 \times 0.701/8)}{0.42} = 0.86$$

Uji BNT 5% Tinggi Tanaman umur 4 Minggu

$$\text{BNT 5\% D} = t_{0.05(24)} \times \frac{2KT \text{ Galat}}{\text{Ul.} \times P}$$

$$= 2.064 \times \frac{(2 \times 1.059/8)}{0.51} = 1.06$$

Uji BNT 5% Tinggi Tanaman umur 5 Minggu

$$\text{BNT 5\% P} = t_{0.05(24)} \times \frac{2KT}{\sqrt{n}} \text{ Galat}$$

$$\text{BNT 5\% D} = t_{0.05(24)} \times \frac{2KT}{\sqrt{n}} \text{ Galat}$$

Ulangan x D

Ulangan. x P

$$= 2.064 \times (2 \times 0.297/16)$$

$$= 2.064 \times 0.19 = 0.39$$

$$= 2.064 \times (2 \times 0.297/8)$$

$$= 2.064 \times 0.27 = 0.56$$

Uji BNT 5% Tinggi Tanaman umur 6 Minggu

$$\text{BNT 5\% P} = t_{0.05(24)} \times \frac{2KT}{\sqrt{n}} \text{ Galat}$$

$$\text{BNT 5\% D} = t_{0.05(24)} \times \frac{2KT}{\sqrt{n}} \text{ Galat}$$

Ulangan x D

Ulangan. x P

$$= 2.064 \times (2 \times 0.857/16)$$

$$= 2.064 \times 0.33 = 0.68$$

$$= 2.064 \times (2 \times 0.857/8)$$

$$= 2.064 \times 0.46 = 0.96$$

Lampiran 4. Data pengamatan jumlah daun (helai) sawi pagoda pada umur 3 – 6 minggu setelah tanam

Umur minggu	Perlakuan	Ulangan				Jumlah	Rata rata
		1	2	3	4		
3	P1DO	6	6.5	6	6.5	25	6.25
	P1D1	6.5	7.5	7.5	7.5	29	7.25
	P1D2	7	8	7.5	7.5	30	7.50
	P1D3	8	9	8.5	8.5	34	8.50
	P2DO	6	6.5	5.5	6	24	6.00
	P2D1	6.5	6.5	6.5	6	25.5	6.38
	P2D2	7	7	7.5	6.5	28	7.00
	P2D3	7.5	8	7.5	7.5	30.5	7.63
4	P1DO	8	8.5	9.5	9	35	8.75
	P1D1	8.5	9.5	10	10.5	38.5	9.63
	P1D2	9.5	10	10.5	11.5	41.5	10.38
	P1D3	11	12.5	11.5	13.5	48.5	12.13
	P2DO	8	8.5	9	8	33.5	8.38
	P2D1	9	10	9.5	8.5	37	9.25
	P2D2	10	10	10	9.5	39.5	9.88
	P2D3	11	10.5	11	10	42.5	10.63
5	P1DO	10.5	11.5	13.5	12.5	48	12.00
	P1D1	12.5	14	15.5	17	59	14.75
	P1D2	14.5	17	19	18	68.5	17.13
	P1D3	19.5	19	21.5	22.5	82.5	20.63
	P2DO	11	11.5	12	12.5	47	11.75
	P2D1	11.5	13	14	12.5	51	12.75
	P2D2	13	13.5	15.5	13.5	55.5	13.88

	P2D3	16	17	17.5	14.5	65	16.25
6	P1DO	15.5	16.5	17.5	18	67.5	16.88
	P1D1	17	18.5	22	23	80.5	20.13
	P1D2	21	22	23.5	23.5	90	22.50
	P1D3	26.5	23.5	26.5	30	106.5	26.63
	P2DO	16	18.5	18	17.5	70	17.50
	P2D1	18	19	19	19	75	18.75
	P2D2	19.5	20.5	21	19.5	80.5	20.13
	P2D3	21.5	22	24	20.5	88	22.00

Lampiran 5. Analisis sidik ragam Jumlah daun sawi pagoda pada umur 3 – 6 minggu

Umur (minggu)	SK	db(-1)	JK	KT	Fhit	Ftab 5%	Ftab 1%
3	Perlakuan	7	19.50	2.79	6.01**	2.43	3.50
	P	1	3.13	3.13	6.74**	4.26	7.82
	D	3	15.81	5.27	11.37**	3.01	4.72
	PxD	3	0.56	0.19	0.40TN	3.01	4.72
	Galat	24	11.13	0.464			
	Total	31	30.625				
4	Perlakuan	7	39.38	5.63	6.17**	2.43	3.50
	P	1	3.78	3.78	4.15**	4.26	7.82
	D	3	33.81	11.27	12.37**	3.01	4.72
	PxD	3	1.78	0.59	0.65TN	3.01	4.72
	Galat	24	21.88	0.911			
	Total	31	61.25				
5	Perlakuan	7	254.30	36.33	6.14**	2.43	3.50
	P	1	48.76	48.76	8.24**	4.26	7.82
	D	3	186.77	62.26	10.52**	3.01	4.72
	PxD	3	18.77	6.26	1.06TN	3.01	4.72
	Galat	24	142.06	5.919			
	Total	31	396.37				
6	Perlakuan	7	276.88	39.55	4.57**	2.43	3.50
	P	1	30.03	30.03	3.47TN	4.26	7.82
	D	3	218.25	72.75	8.40**	3.01	4.72
	PxD	3	28.59	9.53	1.10TN	3.01	4.72
	Galat	24	207.75	8.656			
	Total	31	484.63				

Keterangan : TN = Tidan berbeda Nyata, ** = berbeda sangat Nyata

Uji BNT 5% Jumlah Daun umur 3 Minggu

$$\begin{aligned}
 \text{BNT 5\% P} &= t_{0.05(24)} \times \frac{2KT \text{ Galat}}{\text{Ulangan} \times D} & \text{BNT 5\% D} &= t_{0.05(24)} \times \frac{2KT \text{ Galat}}{\text{Ulangan.} \times P} \\
 &= 2.064 \times (2 \times 0.464/16) & &= 2.064 \times (2 \times 0.464/8) \\
 &= 2.064 \times 0,24 = 0,49 & &= 2.064 \times 0,34 = 0,70
 \end{aligned}$$

Uji BNT 5% Jumlah Daun umur 4 Minggu

$$\begin{aligned}
 \text{BNT 5\% P} &= t_{0.05(24)} \times \frac{2KT \text{ Galat}}{\text{Ul.} \times D} & \text{BNT 5\% D} &= t_{0.05(24)} \times \frac{2KT \text{ Galat}}{\text{Ul.} \times P} \\
 &= 2.064 \times (2 \times 0.911/16) & &= 2.064 \times (2 \times 0.911/8) \\
 &= 2.064 \times 0,34 = 0,69 & &= 2.064 \times 0,48 = 0,99
 \end{aligned}$$

Uji BNT 5% Jumlah Daun umur 5 Minggu

$$\begin{aligned}
 \text{BNT 5\% P} &= t_{0.05(24)} \times \frac{2KT \text{ Galat}}{\text{Ulangan} \times D} & \text{BNT 5\% D} &= t_{0.05(24)} \times \frac{2KT \text{ Galat}}{\text{Ulangan.} \times P} \\
 &= 2.064 \times (2 \times 5.919/16) & &= 2.064 \times (2 \times 5.919/8) \\
 &= 2.064 \times 0,86 = 1,78 & &= 2.064 \times 1,22 = 2,51
 \end{aligned}$$

Uji BNT 5% Jumlah Daun umur 6 Minggu

$$\begin{aligned}
 \text{BNT 5\% D} &= t_{0.05(24)} \times \frac{2KT \text{ Galat}}{\text{Ulangan.} \times P} \\
 &= 2.064 \times (2 \times 8.656/8) \\
 &= 2.064 \times 1,47 = 3,04
 \end{aligned}$$

Lampiran 6. Data pengamatan diameter tudung (cm) sawi pagoda pada akhir pengamatan (panen)

Perlakuan	Ulangan				Jumlah	Rata rata
	1	2	3	4		
P1DO	14	14	15	15	58	14.50
P1D1	15.5	16	15.5	16	63	15.75
P1D2	16	16.5	16	16.5	65	16.25
P1D3	17.5	18	17	17	69.5	17.38
P2DO	14	15	14.75	14.75	58.5	14.63
P2D1	14.5	15.75	15.5	14.5	60.25	15.06
P2D2	15	16	15.5	15.25	61.75	15.44
P2D3	15.5	16.5	16	16.25	64.25	16.06

Lampiran 7. Analisis sidik ragam Diameter Tudung

SK	db(-1)	JK	KT	Fhit	Ftab 5%	Ftab 1%
Perlakuan	7	25.11	3.59	4.02**	2.43	3.50
P	1	3.61	3.61	4.05**	4.26	7.82
D	3	19.37	6.46	7.24**	3.01	4.72
PxD	3	2.13	0.71	0.797TN	3.01	4.72
Galat	24	21.39	0.891			
Total	31	46.498				

Keterangan : TN = Tidan berbeda Nyata, ** = berbeda sangat Nyata

Uji BNT 5% Diameter Tudung Tanaman

BNT 5% P = t 0.05(24) x $\frac{2KT \text{ Galat}}{U_l \times D}$

BNT 5% D = t 0.05(24) x $\frac{2KT \text{ Galat}}{U_l \times P}$

$$= 2.064 \times (2 \times 0.891 / 16)$$

$$= 2.064 \times 0,33 = 0,62$$

$$= 2.064 \times (2 \times 0.891 / 8)$$

$$= 2.064 \times 0,47 = 0,97$$

Lampiran 8. Data pengamatan berat basah dan berat kering brangkasan sawi pagoda

Parameter	Perlakuan	Ulangan				Jumlah	Rata rata
		1	2	3	4		
Berat Basah brangkasan (g/tan.)	P1DO	57.27	55.11	53.18	46.87	212.43	53.11
	P1D1	67.25	57.26	63.43	63.42	251.36	62.84
	P1D2	72.12	63.2	67.41	75.24	277.97	69.49
	P1D3	85.78	73.93	92.36	133.59	385.66	96.42
	P2DO	53.26	53.68	49.04	50.71	206.69	51.67
	P2D1	58.67	57.45	55.39	52.82	224.33	56.08
	P2D2	62.58	60.30	62.74	62.53	248.15	62.04
	P2D3	73.32	71.72	70.10	71.21	286.35	71.59
Berat Kering Brangkasan (g/tan.)	P1DO	2.15	2.05	2.01	1.99	8.2	2.05
	P1D1	2.26	2.05	2.12	2.11	8.54	2.14
	P1D2	2.65	2.12	2.39	2.95	10.11	2.53
	P1D3	3.76	3.54	4.71	6.33	18.34	4.59
	P2DO	2.01	2.01	1.67	1.94	7.63	1.91
	P2D1	2.08	2.11	2.05	2.10	8.34	2.09
	P2D2	2.51	2.40	2.62	2.14	9.67	2.42
	P2D3	3.11	3.01	3.39	3.71	13.22	3.31

Lampiran 9. Analisis sidik ragam Berat Basah dan Berat Kering brangkasan sawi pagoda

Parameter	SK	db(-1)	JK	KT	Fhit	F tab. 5%	F tab. 1%
Berat Basah Brangkasan (g/tan.)	Perlakuan	7	5844.76	834.97	6.74**	2.43	3.50
	P	1	819.11	819.11	6.62**	4.26	7.82
	D	3	4405.35	1468.45	11.86**	3.01	4.72
	PxD	3	620.30	206.77	1.67TN	3.01	4.72
	Galat	24	2971.54	123.814			
	Total	31	8816.298				
Berat Kering Brangkasan (g/tan.)	Perlakuan	7	22.93	3.28	13.01**	2.43	3.50
	P	1	1.25	1.25	4.97**	4.26	7.82
	D	3	19.59	6.53	25.92**	3.01	4.72
	PxD	3	2.09	0.70	2.77TN	3.01	4.72
	Galat	24	6.05	0.252			
	Total	31	28.98102				

Keterangan : TN = Tidan berbeda Nyata, ** = berbeda sangat Nyata

Uji BNT 5% Berat Basah Brangkasan

$$\text{BNT 5\% P} = t_{0.05(24)} \times \frac{2KT \text{ Galat}}{\text{Ulangan} \times D}$$

$$= 2.064 \times \frac{(2 \times 123.81/16)}{3,93} = 8,12$$

$$\text{BNT 5\% D} = t_{0.05(24)} \times \frac{2KT \text{ Galat}}{\text{Ulangan.} \times P}$$

$$= 2.064 \times \frac{(2 \times 123.81/8)}{5,56} = 11,48$$

Uji BNT 5% Berat Kering Brangkasan

$$\text{BNT 5\% P} = t_{0.05(24)} \times \frac{2KT \text{ Galat}}{\text{Ul.} \times D}$$

$$= 2.064 \times \frac{(2 \times 123.81/16)}{0,18} = 0,37$$

$$\text{BNT 5\% D} = t_{0.05(24)} \times \frac{2KT \text{ Galat}}{\text{Ul.} \times P}$$

$$= 2.064 \times \frac{(2 \times 0.252/8)}{0,25} = 0,52$$

Lampiran 10. Hasil pengamatan kadar air (%) analisis sidik ragam anova tanaman sawi pagoda

Perlakuan	Ulangan				Jumlah	Rata rata
	1	2	3	4		
P1DO	96.25	96.28	96.22	95.75	384.50	96.13
P1D1	96.64	95.82	96.66	96.32	385.44	96.36
P1D2	96.33	96.65	96.45	96.08	385.51	96.38
P1D3	95.62	95.21	94.90	95.26	380.99	95.25
P2DO	96.10	96.26	95.82	95.86	384.04	96.01
P2D1	96.57	96.38	96.14	96.12	385.21	96.30
P2D2	95.99	96.02	95.82	96.58	384.41	96.10
P2D3	95.76	95.80	95.16	94.79	381.51	95.38

Parameter	SK	db(-1)	JK	KT	Fhit	F tab. 5%	F tab. 1%
Kadar air tanaman (%)	Perlakuan	7	5,3697	0,7671	7,69	2,42	3,50
	P	1	0,0104	0,0104	0,10	4,26	7,82
	D	3	5,0485	1,6828	16,87	3,01	4,72
	PxD	3	0,3107	0,1036	1,04	3,01	4,72
	Galat	24	2,3933	0,0997			
	Total	31	7,7629				

Keterangan : TN = Tidan berbeda Nyata, ** = berbeda sangat Nyata

Uji BNT 5% Berat Basah Brangkasan

$$\begin{aligned}
 \text{BNT 5\% P} &= t_{0.05(24)} \times \frac{2KT \text{ Galat}}{\text{Ulangan} \times D} & \text{BNT 5\% D} &= t_{0.05(24)} \times \frac{2KT \text{ Galat}}{\text{Ulangan.} \times P} \\
 &= 2.064 \times \left(\frac{2 \times 123.81}{16} \right) & &= 2.064 \times \left(\frac{2 \times 123.81}{8} \right) \\
 &= 2.064 \times 3.93 = 8.12 & &= 2.064 \times 5.56 = 11.48
 \end{aligned}$$

Uji BNT 5% Berat Kering Brangkasan

$$\begin{aligned}
 \text{BNT 5\% P} &= t_{0.05(24)} \times \frac{2KT \text{ Galat}}{\text{Ul.} \times D} & \text{BNT 5\% D} &= t_{0.05(24)} \times \frac{2KT \text{ Galat}}{\text{Ul.} \times P} \\
 &= 2.064 \times \left(\frac{2 \times 123.81}{16} \right) & &= 2.064 \times \left(\frac{2 \times 0.252}{8} \right) \\
 &= 2.064 \times 0.18 = 0.37 & &= 2.064 \times 0.25 = 0.52
 \end{aligned}$$

Lampiran 11. Dokumentasi Kegiatan Penelitian

		
Gambar 1. Persemaian benih	Gambar 2. Transplantting	Gambar 3. Pembuatan larutan POC sesuai perlakuan
		
Gambar 4. Pemupukan	Gambar 5. Pengamatan tanaman	Gambar 6. Tanaman umur 4 minggu
		
Gambar 7. Tanaman umur 5 minggu	Gambar 8. Tanaman umur 6 minggu	Gambar 9. Panen
		
Gambar 10. Hasil tanaman semua perlakuan	Gambar 11. Penimbangan Berat Basah brangkasan	Gambar 12. Penimbangan Berat kering brangkasan

Lampiran 12. Denah Penelitian

